

uden at the tilbage til, hvad der tidligere er forhandlet om lignende Sager, skal jeg dog tillade mig at bemærke, at det er nødvendigt, ikke blot for at komme til Kundskab om de forskjellige Sider af en Sag, men ogsaa for den lovgivende Magts egen Skyld, for Consequentens og Traditionens Skyld, at man gjør sig nøie fortrolig med de Afgjørelser, som tidligere i Henhold til gode Grunde ere truffne af Repræsentationerne, saaledes, at man ikke ganske ubevidst skal vedtage Beslutninger, som staae i Modstrid dermed. I 1860 havde Regjeringen faaet en ganske mærkelig Opfattelse, som bestod i, at naar man exproprierede de private Grunde indenfor Søerne, vilde Staten blive Eier af det hele Terrain, samt at man, naar man fra Statens Side folgte dette til Behjælpelse, kunde tjene 8 til 9 Millioner, der kunde anvendes til en sammenhængende Forsvarslinie omkring Kjøbenhavn, og for at føre denne Opfattelse igjennem indbragte Regjeringen som det første Led i Rigsdagen et Lovforslag, der skulde bemyndige Monarchiet til at expropriere hele dette store Terrain. Denne Sags Behandling, som optog en stor Deel af den daværende Session, er i mange Henseender interessant; men jeg skal vogte mig for at komme ind paa noget andet Punkt deraf end det, der ligger for her, idet jeg skal erkjende, at de forskjellige Afgjørelser, som den Gang bleve truffne her i Salen, ikke kunne være i samme Grad afgjørende for os nu, da der bestandig i Spørgsmaalet om Expropriationen blander sig Spørgsmaalet om Befæstningen, som ikke nu ligger for. Jeg troer mig imidlertid istand til at paavise, at der om selve Expropriationsspørgsmaalet seldt faa betegnende Udtalelser i den daværende Debat, at det ikke let vil være muligt nu at komme til et andet Resultat end det, hvorom dengang i alt Fald det overordentlig store Fleertal ubetinget var enigt. Jeg skal da erindre om, at det i Landstinget nebsatte Udvalg meget stærkt betonedes, at en Expropriation kun vilde være berettiget, naar Meningen var at anlægge Befæstninger omkring Kjøbenhavn, og at overhovedet Befæstningens Forening med den militaire Servitut idelig og idelig trænger sig frem. Da Regjeringen gjorde Modstand mod Bestræbelserne for at knytte Expropriationen til en

virkelig Udførelse af en ny Befæstning, vendte derfor hele Sagens Stilling sig pludselig, og der fremkom Udtalelser, som tydeligt viste, at i det Dieblik, Befæstningen om Kjøbenhavn opgaves, bortfaldt med det Samme Demarcationslinien med alle dertil hørende Indskrænkninger uden nogensomhelst Erstatning. Jeg skal tillade mig at oplæse et Par Utringer i den Retning, der ere særdeles slaaende. Jeg skal saaledes oplæse, hvad der blev ytret af Udvalgets Ordfører, Geheimeetatssraad Andrae, som siger — det findes i Landstingstidenden Sp. 413 —: „Thi i det Dieblik Fæstningsvoldene faldt, eller rettere sagt i det Dieblik, da det var erkjendt, at der ikke længer var nogen fornuftig Grund til at indskrænke Byggefriheden paa det omhandlede Terrain — i det Dieblik det var erkjendt for disse Eiendommers Vedkommende, ligesom det 1852 blev erkjendt for de fjernere Deles Vedkommende, der hørte til det dengang indenfor Demarcationslinien liggende Terrain, at det vilde være ufornuftigt at opretholde den frie Virksomhed for Fæstningens Kanoner over hele den omhandlede Udstrækning — i samme Dieblik var da al Grund til Indskrænkning bortfalden, og der kunde da ikke længere med Resfærdighed fra Statens Side paastaaes, at, uagtet der ingen fornuftig Anledning var til at forhindre Eierne i at benytte deres Grunde frit, skulde de alligevel i Henhold til de Vaand, der tidligere havde hvilet paa dem, ikke have denne Ret til fri Benyttelse af deres Eiendomme; thi det maa dog stedsse være forudsat, at, naar de vare under Indskrænkning af et Vaand, der hvilede paa Eiendommene som en Servitut, saa var det, fordi der var en fornuftig Grund tilstede til at forhindre Benyttelsen af Eiendommene.“ Under den samme Debat fremkommer der et endnu stærkere og mere prægnant Udtryk i denne Retning, hvilket findes i Landstingstidenden, Sp. 424. Det hedder nemlig: „I samme Dieblik, Statsmagten kommer til den Erkjendelse, at nu er det ikke længer muligt at betragte Kjøbenhavn som en Fæstning, fremstaaer en Umulighed for at opretholde denne Indskrænkning; i samme Dieblik faaer Eieren en vis begrundet Ret til at fordre, at Staten skal ophæve dette thngende Vaand, der hviler paa disse Eiendomme, og, naar Ministeren siger,